

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Českých Budějovicích rozhodl jako soud odvolací v senátě složeném z předsedy Mgr. Miloše Póla a soudců JUDr. Zuzany Vöfllové a JUDr. Pavla Toufara v právní věci

žalobce:

██████████, narozený ██████████
bytem ██████████
zastoupený Karlem Hůzlem, advokátem
se sídlem ve Strakonících, Velké náměstí 143

proti

žalované:

Česká republika – Ministerstvo spravedlnosti
se sídlem Praha 2, Vyšehradská 16

o zaplacení 170.000 Kč, o odvolání žalované proti rozsudku Okresního soudu v Písku ze 28.12.2017, č.j. 9 C 269/2016-168,

takto:

- I. Rozsudek soudu prvního stupně **se potvrzuje.**
- II. Žalovaná je povinna zaplatit žalobci na náhradě nákladů odvolacího řízení 9.370 Kč k rukám Karla Hůzla, advokáta ve Strakonících, do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Shodu s prvopisem potvrzuje Lenka Zimmerlová.

Odůvodnění:

1. Soud prvního stupně napadeným rozsudkem uložil žalované zaplatit žalobci 170.000 Kč (výrok I.), zavázal žalovanou zaplatit žalobci na nákladech řízení 41.161 Kč (výrok II.) a rozhodl o vrácení složené zálohy na důkaz ve výši 234 Kč žalobci (výrok III.).
2. Z odůvodnění je zřejmé, že žalobce se původně domáhal celkem částky 224.422,65 Kč z titulu náhrady škody a nemajetkové újmy s poukazem na trestní stíhání proti němu vedené, jež bylo zahájeno na základě usnesení ze dne 13.12.2013, č.j. KRPC-123831-61/TČ-2013 a na základě dalšího usnesení ze dne 17.3.2014, č.j. KRPC-123831-105/TČ-2013-020581, které bylo po provedeném trestním řízení skočeno zprošťujícím rozsudkem Okresního soudu v Písku ze dne 8.9.2015, č.j. 2 T 210/2014, který byl potvrzen usnesením Krajského soudu v Českých Budějovicích, pobočka Tábor ze dne 10.3.2016, č.j. 14 To 26/2016; právní moc potvrzujícího rozhodnutí nastala 10.3.2016. Žaloba byla v průběhu řízení omezena o částku 54.422,60 Kč, která představuje náklady vynaložené na obhajobu, které byly žalovanou po zahájení tohoto řízení zaplacený. Nemajetkovou újmu odmítla nahradit s tím, že postačuje omluva, v níž bylo konstatováno vydání nezákonného rozhodnutí.
3. Soud prvního stupně po provedeném dokazování – odvolací soud zde odkazuje na reprodukční část napadeného rozsudku – když na věc aplikoval § 7 odst. 1, § 31a odst. 1 a 2 zákona č. 82/1982 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutí nebo nesprávným úředním postupem, v platném znění (dále jen „OdpŠk.“), vyšel ze zjištění, že žalobce byl stíhán pro podezření ze spáchání zločinu podvodu podle § 209 odst. 1 odst. 4 písm. d) trestního zákoníku spáchaného ve spolupachatelství, kdy mu kromě vysokého trestu hrozila i náhrada škody ve výši přes 3.000.000 Kč. Trestní stíhání, jež skončilo zproštěním obžaloby podle § 226 písm. b) trestního řádu tedy proto, že skutek, z něhož byl žalobce obviněn, není trestným činem, trvalo cca 2 a čtvrt roku a žalobci hrozil trest odnětí svobody v trvání 2 – 8 let. Kromě uhrazených nákladů na obhajobu ve výši 54.422,65 Kč, odůvodňoval žalobce i svůj nárok na zadostiučinění za nemajetkovou újmu v peněžité formě s poukazem na délku trestního stíhání, jež mělo závažné dopady do jeho osobní sféry jednak s ohledem na hrozící nepodmíněný trest, jednak s ohledem na vysokou náhradu škody.
4. Soud prvního stupně vzal v potaz narušení vztahu žalobce s manželkou v důsledku trvajících trestního stíhání, kdy s ohledem na ztrátu důvěry v žalobce tento se důvodně obával rozpadu manželství. Dále vzal v potaz nezanedbatelným způsobem narušené vztahy žalobce s jeho bratrem, dále okolnost, že žalobce důvodně pociťoval snížení své důstojnosti a vážnosti, a to i vzhledem k dosavadní bezúhonnosti, zhoršení finanční situace rodiny a nakonec vzal v potaz i psychické strádání žalobce způsobené tlakem vyplývajícím z trestního stíhání a z hrozby odsouzení k nepodmíněnému trestu. Na základě uvedených skutečností uzavřel, že nárok ve výši 170.000 Kč odpovídá zákonným kritériím ve smyslu § 31a i s přihlédnutím k tomu, z jakého důvodu došlo ke zproštění obžaloby, přičemž každé trestní stíhání do té doby bezúhonného člověka je značným zásahem do jeho života a takový je o to intenzivnější, dojde-li ke zproštění právě z důvodu, že předmětný skutek není trestným činem. Požadovaný nárok též odpovídá peněžitým zadostiučiněním poskytnutým v obdobných případech. Žalobě tak bylo vyhověno a žalobci podle § 142 odst. 1 o.s.ř. přiznáno právo na náhradu nákladů řízení; za 9 úkonů právní služby byla přiznána odměna advokáta 27.900 Kč, dále byla přiznána náhrada za promeškaný čas ve výši 1.550 Kč, dále za 9 režijních paušálů celkem 2.700 Kč, za jízdné 834,50 Kč (dle specifikace), za ztrátu času bylo přiznáno 400 Kč a DPH ze všech těchto částek 7.010,50 Kč, což se zaplacenou zálohou na znalečné dává celkem 41.161 Kč.
5. Rozsudek soudu prvního stupně napadla včasným a přípustným odvoláním žalovaná (§ 201, § 202, § 204 odst. 1 o.s.ř.), která namítala naplnění odvolacích důvodů podle § 205 odst. 2 písm. b), e) a g) o.s.ř.

Shodu s prvopisem potvrzuje Lenka Zimmelová.

6. Odvolatelka zdůraznila, že se žalobci nepodařilo dostatečně prokázat vznik nemajetkové újmy, kromě jeho výpovědi byli slyšeni jako svědkové pouze členové jeho rodiny, kteří jsou svým způsobem zainteresováni na výsledku sporu. K výsledku nebyla navržena žádná nezávislá osoba. Odvolatelka zpochybňovala rozsah a intenzitu zásahu trestního stíhání do manželského života, do vztahu s bratrem a zejména s otcem, s nimiž neměl dobré vztahy již před zahájením trestního stíhání, nesouhlasila taktéž se zásadním zhoršením pracovních vztahů. Soud také přecenil reálnost hrozby odsouzení k nepodmíněnému trestu odnětí svobody a nezohlednil skutečnost, že žalobce nijak nepomohl policejnímu orgánu k rychlejšímu vyřízení věci, když odmítl vypovídat. Odvolatelka taktéž nesouhlasí s tím, že by byl možno na projednávanou věci vztáhnout závěry vyjádřené v rozhodnutích jednak Ústavního soudu sp.zn. III. ÚS 1976/2009, a sp.zn. IV. ÚS 3193/2010 a dále rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR sp.zn. 30 Cdo 1747/2014, sp.zn. 30 Cdo 2200/2015, a sp.zn. 30 Cdo 2813/2011. Podle odvolatelky je přiznání zadostiučinění ve výši 170.000 Kč za 27 měsíců, což je 6.300 Kč za jeden měsíc trestního stíhání, nepřiměřeně vysoké. Soud také nesprávným způsobem přihlížel k okolnostem, za nichž k nemajetkové újmě došlo, resp. je přecenil, když jde o okolnosti zahájení trestního stíhání, podíl účastníka na tom, že proti němu bylo trestní stíhání zahájeno a jak dlouho trvalo a zdůraznil, že forma a případná výše zadostiučinění nesmí být v rozporu s obecně sdílenou představou o spravedlnosti. Přiznání peněžité náhrady je namístě pouze tehdy, pokud nepostačí omluva. Každé trestní stíhání může zasáhnout do života stíhané osoby, zde ovšem újma, která žalobci nastala, nedosahuje intenzity ospravedlňující peněžitou satisfakci. Žalovaná navrhla změnu rozsudku, zamítnutí žaloby a přiznání nákladů řízení.
7. Žalobce ve vyjádření k odvolání setrval na stanovisku, že omluva je v dané věci nedostačující, přičemž nemohl navrhnout jiné osoby než rodinné příslušníky, neboť žádnými cizím osobám se s ohledem na charakter trestního stíhání nespřával a ani jim nelíčil své prožitky. Naopak zejména manželka, která s ním celou situaci prožívala, se ke všem těmto okolnostem mohla vyjádřit a potvrdila také problémy v manželském soužití. Zásah do vztahu mezi žalobcem a manželkou byl prokázán hodnověrně a taktéž nedobré vztahy mezi žalobcem a jeho bratrem, resp. jeho otcem, které sice byly konfliktní, ale ne do té míry, jak tomu bylo v době trestního stíhání, kdy se značně zhoršily tak, že si fakticky o tohoto okamžiku absolutně nedůvěřovali. Nelze žalobci vyčítat, že využil svého práva a v přípravném řízení nevypovídal, zvláště v situaci, kdy v hlavním líčení vypovídal, byl obžaloby zproštěn a i tak státní zástupkyně podala odvolání proti rozsudku soudu prvního stupně. Nepochybně je i to, že fakticky žalobci hrozil vysoký trest a v případě uznání na vině, taktéž vysoká náhrada škody. Je sice pravdou, že může být obtížné najít totožný případ z hlediska výše nemajetkové újmy, ovšem lze zde odkázat na nález Ústavního soud sp.zn. III. ÚS 1976/09 z 13.12.2011, který se obdobné problematiky týká. Žalobce navrhl potvrzení napadeného rozsudku a přiznání nákladů odvolacího řízení.
8. Odvolací soud přezkoumal napadený rozsudek soudu prvního stupně při nařízeném jednání (§ 214 odst. 1 o.s.ř.), učinil tak postupem podle § 212 o.s.ř. bez toho, že by byl vázán uplatněnými odvolacími důvody (§ 212a odst. 1 o.s.ř.) a dospěl k závěru o nedůvodnosti podaného odvolání.
9. Podle § 31a OdpŠk bez ohledu na to, zda byla nezákonným rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem způsobena škoda, poskytuje se podle tohoto zákona též přiměřené zadostiučinění za vzniklou nemajetkovou újmu (odstavec 1). Zadostiučinění se poskytne v penězích, jestliže nemajetkovou újmu nebylo možno nahradit jinak a samotné konstatování porušení práva by se nejevilo jako dostačující. Při stanovení výše přiměřeného zadostiučinění se přihlídně k závažnosti vzniklé újmy a k okolnostem, za nichž k nemajetkové újmě došlo.
10. Ze zákona jednoznačně vyplývá nejenom odpovědnost státu za způsobenou škodu (majetkovou újmu), nýbrž i odpovědnost za újmu nemajetkovou vzniklou účastníkovi trestním stíháním, jež neskončilo pravomocným odsuzujícím rozsudkem, nýbrž např. jako v tomto případě zprošťujícím rozhodnutím z důvodu, že skutek není trestným činem. Rozhodující v uvedených souvislostech je právě výsledek trestního stíhání a stát by neodpovídal pouze v takovém případě,

Shodu s prvopisem potvrzuje Lenka Zimmelová.

pokud by si účastník trestní stíhání zavinil sám, nebo pokud by nebyl trestně odpovědný, případně by mu byla udělena milost (viz náleží Ústavního soudu ze dne 6.9.2011, sp. zn. Pl. ÚS 11/10). Skutečnost, že by si žalobce sám zavinil trestní stíhání, nebyla tvrzena ani se z obsahu spisu nepodává a taktéž nebyla vyloučena trestní odpovědnost žalobce resp. nebyla mu udělena milost ani nebyl jeho trestný čin amnestován. S ohledem na uvedené je pak již jen otázkou, zda jde o situaci, kdy dostatečnou satisfakcí je již omluva (spojená s konstatováním porušení práva) nebo zda tato nepostačí a je namíste poskytnout i finanční zadostiučinění ve smyslu § 31a odst. 2 OdpŠk.

11. Byla-li zpochybnována správnost skutkových závěrů má odvolací soud za to, že hodnocení jednotlivých důkazů soudem prvního stupně, resp. o kvalitě hodnotících skutkových závěrů odpovídá kritériím § 132 o.s.ř. a nelze soudu prvního stupně ničeho vytknout, pokud učinil závěr o tom, že nepochybně došlo k významnému zásahu do osobnostní sféry žalobce, do jeho manželského života i do života rodinného v širším slova smyslu, tj. i ve vztahu k jeho bratru a otci. Na přesvědčivé závěry soudu prvního stupně, jež mají oporu v provedených důkazech, lze odkázat, aniž by bylo možné soudu vytkat, že vycházel vedle účastnické výpovědi ze svědeckých výpovědí členů rodiny žalobce, neboť s ohledem na druh zásahu, který trestní stíhání v životě člověka představuje, jsou to právě a převážně jen tyto osoby, které se k jeho intenzitě a hloubce mohou kvalifikovaně a s opravdovou znalostí věci vyjádřit. Soud se v daných souvislostech dostatečně vypořádal i s tím, že sice byly ne vždy utěšené vztahy s bratrem, ale zejména pak s otcem žalobce již před zahájením trestního řízení, kdy v daných souvislostech je podstatné to, že k jejich mimořádnému zhoršení došlo až právě v souvislosti se zahájením trestního stíhání.
12. Je podle přesvědčení odvolacího soudu nesporným faktem, z něhož v daném řízení jako ze základní premisy možno vycházet, že již samotným zahájením trestního stíhání před Vánoci r. 2013 a jeho dalším vedením (po neúspěšném odvolání se proti rozhodnutí o zahájení trestního stíhání) došlo k významnému zásahu do všech sfér života žalobce (zejména rodinného a pracovního), a to i proto, že šlo o člověka bezúhonného, který se dosud s trestním stíháním a jeho dopady do života nesetkal. Intenzita zásahu se přitom prohlubovala jednak s narůstající délkou trestního stíhání, a dále i s vědomím možných důsledků, které potenciálně hrozily nastat v případě pravomocného odsouzení – šlo o hrozící nepodmíněný trest a vysokou náhradu škody. Celkovou intenzitu negativního „prožitku“ násobí i fakt, že skutek, ze kterého byl účastník obžalován, se nestal nebo nebyl trestným činem (viz např. náleží Ústavního soudu ze dne 10.3.2011 sp. zn. IV. ÚS 3193/10). Při všem uvedeném je současně nepochybné, že vedené trestní stíhání má vliv na pověst poškozeného a jeho dosavadní způsob života. Otázka výše zadostiučinění se musí odvíjet od specifických okolností každého jednotlivého případu a současně musí být přihlíženo k tomu, jakým způsobem (zejména pokud jde o výši zadostiučinění) bylo rozhodováno v případech řešenému případu obdobných. Podstatná zde je délka trestního řízení, tedy po jak dlouhou dobu účastník musel snášet zásah do osobnostní sféry a po jakou dobu byl v nejistotě z výsledku trestního řízení a nakonec musí mít soud na paměti také případné následky způsobené trestním řízením v osobnostní sféře (k tomu srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27.6.2012 sp. zn. 30 Cdo 2813/2011).
13. Odvolací soud se předně ztotožňuje se závěrem soudu prvního stupně, že pouhé konstatování porušení práva formou omluvy se v dané věci nejeví jako dostačující, a to s ohledem na značnou (zjištěnou) intenzitu zásahu do života žalobce. Zde je vhodné zopakovat, že významnou roli při tomto hodnocení hraje právě délka trestního řízení, jež bylo zahájeno 13.12.2013 a trvalo cca dva a čtvrt roku, aby následně skončilo zprošťujícím rozsudkem z důvodu, že skutek, který byl předmětem obžaloby, není trestným činem. Již zmíněná délka řízení je bez dalšího natolik významným zásahem, aby to vedle konstatování porušení práva ospravedlňovalo nutnost poskytnutí i peněžitého zadostiučinění, neboť teprve to dostatečně zohledňuje okolnost, po jak dlouhou etapu života musel žalobce snášet útrapy spojené s nedůvodným trestním stíháním.

Shodu s prvopisem potvrzuje Lenka Zimmelová.

K uvedenému přispívá dále i to, že žalobci fakticky hrozil trest v sazbě 2 až 8 let, tedy reálně i trest nepodmíněný a v dané věci také potenciálně spjatý s vysokou náhradou škody. Za podstatnou považuje odvolací soud již zmíněnou skutečnost, že ke zproštění žalobce došlo proto, že jednání, které mu bylo v obžalobě kladeno za vinu, není trestným činem. Tuto skutečnost by si měl stát zastoupený profesionálem (státním zástupcem) zásadně posoudit správně sám ne-li na začátku trestního stíhání, tak v jeho průběhu, kdy již má k dispozici dostatek skutkových podkladů pro takové posouzení. Pokud však nedojde k zastavení trestního stíhání, nýbrž k podání obžaloby a poté, kdy dojde k vydání zprošťujícího rozsudku, státní zástupce ještě podá odvolání, čímž o dalších několik měsíců prodlouží stav nejistoty a trvajícího zásahu do osobnostní sféry života žalobce, musí stát logicky počítat s tím, že bude poskytovat finanční satisfakci. Soudu prvního stupně tedy dospěl ke správnému závěru, že poskytnutí finanční satisfakce je nutné.

14. Nakonec zbývalo posoudit, zda výše požadovaného a soudem přiznaného zadostiučnění odpovídá zadostiučnění přiznanému v případech, které se s projednávanou věcí v podstatných znacích shodují, jak je vyžadováno již ustálenou judikaturou Nejvyššího soudu (k tomu viz např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16.9.2015, č.j. 30 Cdo 1747/2014 a judikatura v něm zmiňovaná), přičemž i zde nalézá odvolací soud shodu se soudem prvního stupně.
15. Při srovnání s obdobnými případy odvolací soud vycházel z věcí mu známých z jeho rozhodovací činnosti, které se s projednávanou věcí v podstatných znacích shodují. V rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 18.1.2018, č.j. 8 Co 1763/2017-88, šlo o případ trestně stíhané osoby, které hrozilo původně 12 let, resp. po překvalifikaci trestného činu 5 let odnětí svobody, trestní stíhání trvalo 3 roky a poškozenému se dostalo za nemajetkovou újmu zadostiučnění ve výši 300.000 Kč (v této částce není zadostiučnění za vykonanou vazbu). V rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 15.3.2017, č.j. 7 Co 134/2017-358, šlo o situaci, kdy stíhání poškozeného trvalo cca 4 roky a hrozil mu trest odnětí svobody až 12 let a trestní řízení skončilo zprošťujícím rozsudkem, přičemž zadostiučnění za nemajetkovou újmu bylo přiznáno ve výši 228.000 Kč. Nakonec v rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 2.11.2017, č.j. 22 Co 1489/2017-261, šlo o situaci, kdy trestní stíhání poškozeného trvalo 4 roky, došlo k vydání zprošťujícího rozsudku a v situaci, kdy nešlo o osobu zcela bezúhonnou bylo zadostiučnění za nemajetkovou újmu přiznáno celkem ve výši 350.000 Kč. V projednávané věci, kdy žalobci hrozil trest v rozmezí 2 až 8 let, trestní stíhání trvalo dva a čtvrt roku a k jeho skončení došlo zprošťujícím rozsudkem, lze s jistotou konstatovat, že požadovaná částka 170.000 Kč nikterak nevybočuje z částek přiznaných ve srovnatelných věcech.
16. Z uvedených příčin bylo rozhodnutí soudu prvního stupně postupem podle § 219 o.s.ř. jako věcně správně potvrzeno jak v merituu věci, tak i v závislém výroku nákladovém.
17. Úspěch žalobce v odvolacím řízení znamená povinnost žalované nahradit mu náklady této fáze řízení, a to z titulu zastoupení advokátem, kterým byly vykonány dva úkony právní služby, každý jeden za 3.100 Kč (§ 9 odst. 4 advokátního tarifu), dvě náhrady hotových výdajů po 300 Kč (§ 13 odst. 1 a 3 advokátního tarifu), dále šlo o cestovné za cestu osobním automobilem ze Strakonice do Českých Budějovic a zpět v celkové výši 644 Kč (účtováno celkem 5,37 Kč za 1 km) a o 300 Kč za 3 půlhodiny hodiny ztráty času. K součtu ve výši 7.744 Kč nutno připočíst 21 % DPH a teprve výsledných 9.370 Kč představuje celkové náklady řízení, které je žalovaná povinna zaplatit ve třídní lhůtě k rukám advokáta žalobce.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku odvolacího soudu je přípustné dovolání, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího

Shodu s prvopisem potvrzuje Lenka Zimmelová.

soudu dosud nebyla vyřešena nebo je odvolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak (§ 237 o.s.ř.).

Účastník může podat dovolání k Nejvyššímu soudu v Brně do dvou měsíců od doručení rozhodnutí odvolacího soudu u soudu, který rozhodoval v prvním stupni (§ 240 odst. 1 o.s.ř.).

České Budějovice 17. dubna 2018

Mgr. Miloš Pól, v.r.
předseda senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje Lenka Zimmelová.